

Erfaringer med handlingsorientert forskningsarbeid

*Arild Granerud, førsteamanuensis og
Bengt Eriksson, professor,*

Høgskolen i Hedmark

Handlingsorientert forskningssamarbeid

Fokuserer på at kunnskapsdannelsen skjer:

- I praksis
- Med praksis
- For praksis

En form for aksjonsforskning

- Tradisjonell forskning:
Kunnskap for forståelse og forklaring
- Handlings- og deltagerorientert forskning:
Kunnskap for handling

Dypdykk i profesjonell praksis/ brukernes livsverden

- Refleksjon før, under og etter handling.
- Kunnskap kan utvikles i praksis, hvis den er reflektert

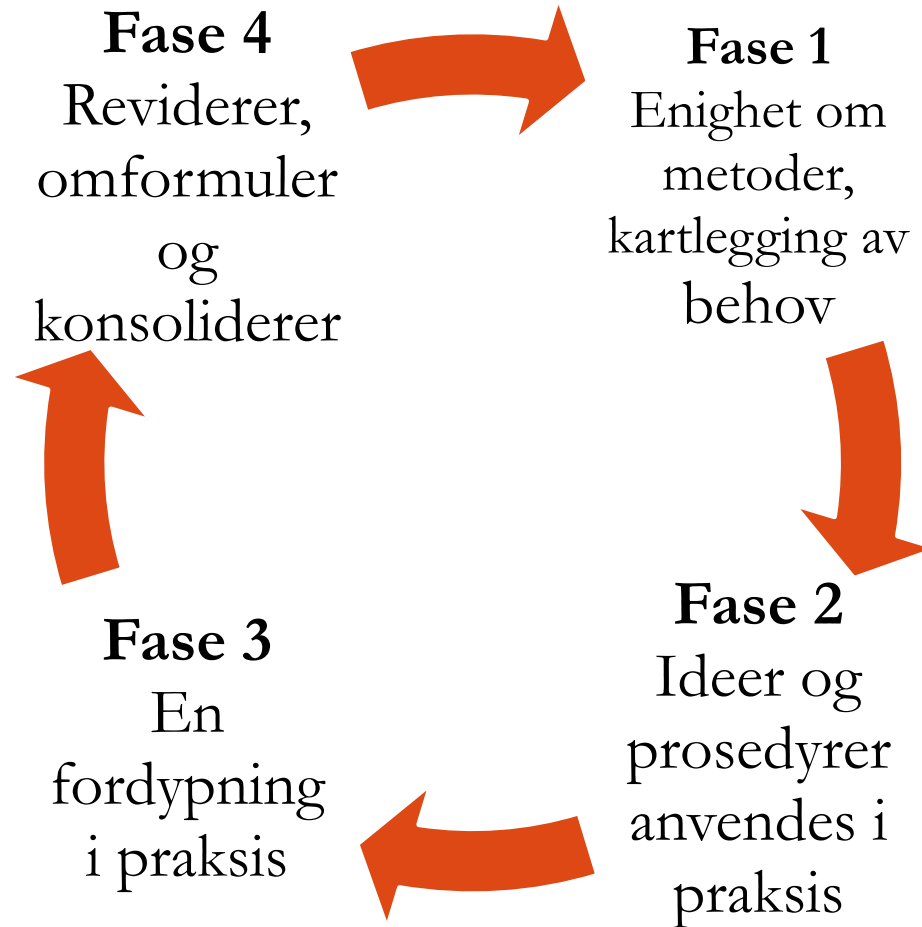

Kjennetegn ved forskningen

- Refleksiv, fleksibel og prosessuell
- Isteden for en mer lineær forskning som er den tradisjonelle formen (Hummelvoll, 2003).
- Tverrvitenskapelig og teori - praksis orientert.
- **Medforskere**
- **Bottom-up**
- Forskjellen mellom denne type forskning og tradisjonell forskning er hvem som utformer forskningsspørsmålene og hvordan disse blir brukt.

Kunnskapsdannelsen går gjennom ulike faser

Handlingsorientert forsknings-samarbeid er Praksisnær forskning

- Å få en fordypet forståelse for praktikerens og virksomheten
- Være vennlig tilstedeværelse
- Ha meningssøkende holdning
- Dvs: Være en god hermeneutiker - Stille spørsmål, beskrive, forstå og forsøke å gi svar

Eksempler på aksjon er:

- Dialogbasert undervisning
- Flerstegs fokusgruppeintervju
- Rundebords-konferanser

Dialogbasert undervisning

- Aktivitet fra deltagerne
- 30 min foredrag/framlegg – 30 min diskusjon
- Regelmessighet (1 g uka/hver14 dag)
- Program fastlagt i god tid
- Referat tilgjengelig for alle

Flerstegs fokusgruppeintervju

- Gjentatte gruppesamtaler med «faste» deltagere
 - 6-10 deltagere, Møtes 3-5 ganger
 - Deltagerne kan skifte i fokusgruppeintervjuene, men de fleste bør være stabile.
 - Kort resymé etter hver fokusgruppe
-
- Utvikler ny kunnskap
 - Følelsen av likeverd
 - Å bli tatt på alvor

Brukermedvirkning i handlingsorientert forskningssamarbeid vi har erfaring med

- Brukerrepresentanter i prosjektgruppen som har ansvaret for prosjektet F.eks. Miljøterapiprosjektet, Tvungen psykisk helsevern uten døgnoophold-TUD, og i alle referansegrupper i prosjekter
- Aktiv deltagelse i prosjekter: Utforming av intervjuguider, med på datainnsamling og analyse. Se over + forskningsprosjekt om risikosamfunnet og ved Sagatun brukerstyrt senter
- «Bruker spør bruker»
- Aktiv del i forskningsmiljøet: Som medforsker i 20-prosent stilling/ brukererfaring og med i forskningsfora
- Forum for praksisnær forskning – månedlig siden 15 år – alltid med brukervignett fra Sagatun brukerstyrt senter.

Brukermedvirkning i handlingsorientert forskningssamarbeid

- HF svært bra metode i brukerstyrt og brukermedvirket forskning
- Alle blir aktivert – medforskere. Rollene blir mer likt
- Reiser også spørsmål – f.eks. hvem er brukere? Og Hva innebærer det å være bruker-representant?

Handlingsorientert forskningssamarbeid – et middel for utvikling av psykisk helsearbeid?

- Vi bærer psykisk helsearbeid videre (Tidsskrift for psykisk helsearbeid 2/2008, aktualisert på nytt 2013):
 - - Stopp individualiseringen – PH er politisk virksomhet
 - - Forlat sykdomsmodellen, fokuser på hverdagsliv og resurser
 - - Lytt til folks erfaringer, tro på det de sier
 - - Hjelpen må være frivillig og på den enkeltes ønske
 - - Ulike levemåter må anerkjennes
 - - Reduser profesjonsmakten, ansett flere med brukererfaring
 - - Unngå fragmentering, fremme samhandling og lokal ledelse
- **Alle disse punktene stemmer godt med handlingsorientert forskningssamarbeid**

... men noen kanskje mer enn andre

- *Sykdomsmodellen må forlates som det dominerende paradigmet i feltet. Hold fokus på mestring av hverdagsliv, på resurser og kompetanse – ikke avvik, symptomer og diagnoser.*
- Helt på linje med tankene bak handlingsorientert forskningssamarbeid: Hverdagsliv, styrking av resurser, en retning mot det 'vanlige' livet (livsverden)
- *Lytt til folks erfaringer og tro på det de sier. Etikk og dialog må komme først. Hjelpen må forankres i folks egne erfaringer av hva som er til best hjelp.*
- På mange måter er dette en beskrivning av hva handlingsorientert forskningssamarbeid er

Forts....

- *Hold fokus på personlig og faglig kompetanse, ikke bestemte profesjoner. Den profesjonsbaserte makten må identifiseres og reduseres. Ansett flere mennesker med brukererfaring som sin viktigste kompetanse.*
- Handlingsorientert forskningssamarbeid kan sies å gi en 'agenda' for å arbeide mot dette mål. Konkret innebærer HF at mennesker med brukererfaring er med å utvikle kompetanse, samt får egen erfaring med forskning og fagutvikling.

Konklusjon

- Handlingsorientert forskningssamarbeid er en forskningsmodell som ligger helt på linje med ambisjonen om å utvikle psykisk helsearbeid, slik den er formulert i de syv punktene i TFPH.
- Handlingsorientert forskningssamarbeid innebærer en endret makt- og rollefordeling mellom brukere, forskere og profesjonelle velferdsarbeidere.
- Handlingsorientert forskningssamarbeid krever aktiv deltagelse fra brukere og/eller profesjonelle.
- Økt involvering av brukere og profesjonelle i forskning reiser også nye spørsmål – kanskje vi har forlatt brukerinvolveringens 'honeymoon'?

Takk for oppmerksomheten
Bengt.eriksson@hihm.no
Arild.granerud@hihm.no

